

ВАЖЛИВІСТЬ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Поливанюк Василь Дмитрович

кандидат юридичних наук, доцент

професор кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Фісун Наталія Олександрівна

курсантка Навчально-наукового інституту права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

В умовах сьогодення дотримання законності є важливим принципом в діяльності правоохоронців. Цей принцип виражається як у правозастосовному характері самої діяльності поліції, так і в тому, що ця діяльність здійснюється на основі чіткого дотримання законів та норм.

Дотримання прав людини є дуже важливим питанням, оскільки відповідно до ст. 21 Конституції України усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними [1].

Діяльність поліції полягає у спеціальних, профілактичних, охоронних, режимних, захисних заходах і діях, що ведуться під керівництвом центрального органу виконавчої влади з метою забезпечення громадської безпеки та охорони публічного порядку, контролю за дотриманням громадянами та службовцями принципів громадського порядку та громадської безпеки, запобігання та припинення кримінальних правопорушень та притягнення винних до відповідальності за незаконні дії [2].

Окрім припинення адміністративних та кримінальних правопорушень, поліція повинна чітко та законно діяти в межах своїх повноважень та у порядку, встановленому законом. Верховенство закону в роботі поліції особливо важливе, оскільки вона зобов'язана зупиняти злочини та запобігати їм. Поліція несе відповідальність за захист життя, здоров'я, права і свободи громадян, майна, інтересів суспільства та держави від злочинів та інших незаконних дій.

Але не дивлячись на все вищевикладене, правоохоронні органи у своїх повноваженнях мають широкий діапазон примусових законів. У цьому відношенні будь-які порушення закону є неприйнятними, оскільки вони порушують конституційні принципи особистої недоторканності, житла, конфіденційності листування, телефонних розмов, поштового, телеграфного та іншого зв'язку та свободи пересування в Україні [3].

Більше того, своїми незаконними діями працівник поліції підривають авторитет держави. Варто зазначити, що будь-яке обмеження прав і свобод громадян правоохоронними органами допускається лише на законній підставі та в порядку, прямо визначеному законом. У всіх випадках обмеження прав і свобод громадянина службова особа зобов'язана пояснити йому причини такого обмеження та пов'язані з цим його права та обов'язки.

Так, поліція повинна поважати гідність та гуманно ставитися до людей, захищати права людини незалежно від соціального походження, фінансового та іншого статусу, раси та національності, громадянства, віку, мови та освіти, релігії, статі, політичних та інших переконань.

Для реалізації прав і свобод людини, закріплених в Конституції України, кожна держава повинна мати встановлений соціально-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини - систему заходів та факторів, що забезпечують необхідні умови для поваги всіх основних прав і свобод людини [4].

Завданням механізму соціально-правового забезпечення прав людини є захист, відновлення порушених прав, а також формування загальної та правової культури населення. У разі порушення прав людини без їх відновлення, а також юридичної відповідальності винного, правові гарантії механізму захисту прав людини не можна вважати повністю реалізованими.

Захисні заходи - це початкова захисна реакція на сам факт відхилення від захисних заходів, які покликані змусити зобов'язану особу виконати обов'язки, покладені на неї законом.

Завдання правоохоронних органів - захист соціального ладу держави, економічної та політичної систем, прав та законних інтересів громадян, підприємств, організацій, установ, суб'єктів усіх форм власності, економічної та інформаційної безпеки, суверенітету та територіальних цілісності України. Особливе місце серед завдань правоохоронних органів займає захист прав людини, свободи та життя; здоров'я, гідності, недоторканності та безпеки [5].

З огляду на вищевикладене можна дійти висновку, що працівники поліції не мають права чинити дії з обмеження свободи особи, що виходять за рамки закону, гарантії захисту, які виражаються в системі правових і організаційних засобів, а навпаки оберігати людей, їхні законні права та інтереси. Кожна країна світу, що взяла на себе зобов'язання виконувати міжнародні конвенції, зокрема з прав людини, повинна керуватися засадами і нормами цих угод у своєму внутрішньому законодавстві, створювати умови для здійснення і захисту прав кожної особи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 01.01.2020 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 26.11.2023)
2. Завітовський, О., & Поливанюк, В. (2023). Вдосконалення питання професійної підготовки працівників підрозділів поліції України на етапі викликів сучасності. *Матеріали конференцій МЦНД*, (17.11.2023; Івано-Франківськ, Україна), 110–112. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/816>
3. Дотримання прав людини в правоохоронній діяльності: навч. посібник / І. П. Андрусяк, Д. Є. Забзалюк, П. М. Лепісевич та ін.; за заг. ред. Д. Є. Забзалюка, Р. Б. Тополевського. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с.
4. Громовенко К.В., Тицька Я.О. Роль правоохоронних органів у забезпеченні прав людини: теоретико-правовий аспект. *Держава та регіони. Сер. Право. Запоріжжя: Гельветика*, 2021. № 2. С. 120–125.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 05.10.2023 року № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 26.11.2023)